

MEDYA ARAÇLARININ BAĞLAMA SAZININ ÖĞRENİMİNDE KULLANIMI

Ünal İMİK^{1*}, Sinan HAŞHAŞ¹

¹: İnönü Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Müzik Bölümü, Malatya.

Özet

Görsel ve işitsel medya araçlarının müzik öğretimi/öğrenimi alanında etkin bir şekilde kullanımı, her geçen gün önemini arttıran bir gelişim sergilemektedir. Bu durum, hemen her alanda etkin bir şekilde kullanılan görsel ve işitsel medya araçlarının, müzik ve paralelinde çalgı öğreniminde kullanımı açısından yeri/öneminin araştırılmasının önemli olduğu düşüncesini ortaya çıkarmaktadır. Bu araştırma, görsel ve işitsel medya araçlarının kullanımını olumlu ve olumsuz yönleri ile ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmanın bu yönü ile bağlama öğrenimi örneğinde, görsel ve işitsel medya araçlarının müzik öğretimi/öğrenimine katkısını ortaya koyması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemlerinden karma olarak faydalanılmıştır. Bu sebeple öncelikli olarak konuya yönelik yazılı ve dijital kaynak taraması yapılmıştır. Daha sonra ise, literatür bilgileri ve alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda oluşturulan anket araştırma örneklem grubuna uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular basit frekans ve yüzdelik (%) değerlerle ifade edilen tablolara dönüştürülerek, okuyucular tarafından kolay anlaşılır hale getirilmeye çalışılmıştır. Araştırmada ulaşılan sonuçlardan bazıları sıralanacak olursa; gelişen teknolojik olanaklar sayesinde, müzik öğreniminin bireysel çabalarla (birebir öğretime ihtiyaç duyulmadan) kısmen gerçekleştirilebildiği, görsel ve işitsel medya araçları sayesinde, çalgı öğreniminde orta ve ileri seviye icra yetilerine bireysel olarak kısmen ulaşılabilceği, Türk Müziğinin en eski öğretim yöntemlerinden biri olan usta-çırak ilişkisi ve meşk yönteminin gelişen teknolojik olanaklar sayesinde farklı şekillere bürünerek varlığını sürdürdüğü, görsel ve işitsel medya araçları ile desteklenen bağlama öğreniminin; genel başarıyı artırdığı, çalışma isteğinin artmasına olumlu katkılar sağladığı, icra performansını olumlu yönde etkilediği ve bu sayede çalışma zamanının daha verimli kullanıldığı en önemli görülenlerden bazıları olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Müzik Öğretimi, Medya Araçları, Bağlama.

USAGE OF MEDIA TOOLS IN LEARNING BAGLAMA INSTRUMENT

Abstract

Effective usage of visual and auditory media tools in music education field demonstrate an increasing development day by day. This situation reveals the consideration that researching the place of visual and auditory media tools which are being used almost in every field in music and instrument education in parallel is important. This research aims to present the usage of visual and auditory media tools with their positive and negative aspects. The research, in baglama education sample, is considered to be important in terms of emphasizing the contribution of visual and auditory media tools in music education. Qualitative and quantitative research methods were used together in the research. Therefore initially written and digital scan was performed related with the subject. After that the survey formed according to literature information and field expert opinions was applied to sample group. The findings obtained in the research were converted into tables expressed by simple frequency and percentage values so as to ensure ease of understanding for readers. If some of the important conclusions of the research are listed, the items below can be assumed to be the most significant ones: due to developing technological capabilities music education can partially be achieved by individual efforts (without requirement for one to one education); thanks to visual and auditory media tools, partial medium and advanced execution capability can be achieved in instrument education individually; thanks to developed technological availabilities, master-apprentice relationship and practice which are oldest Turkish music education methods continue to exist by transmogrifying ; baglama education

* Yazışma yapılacak yazar: unal.imik@inonu.edu.tr

Makale metni 27.04.2015 tarihinde dergiyeye ulaştırılmış, 05.06.2015 tarihinde basım kararı alınmıştır.

supported by visual and auditory media tools increases general success, provide positive contributions to will of studying, positively affects execution performance and accordingly allowing the study time to be used more efficiently.

Key words: Music education, Media tools, Bağlama.

1. Giriş

Teknolojik olanaklar paralelinde gelişen görsel ve işitsel medya araçlarının yaygın kullanımı sayesinde, herhangi bir konuda aranılan bilgiye kolayca ulaşılabilen ve bu durum insan hayatını birçok açıdan kolaylaştırabilmektedir. Sosyal konulardan, bilimsel konulara her türlü bilginin sanal ortamda depolanarak ulaşılabilirliğinin sağlanması, kişisel gelişimden, eğitim/öğretimin alt dinamiklerine kadar hemen her alanda etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Dolayısıyla, öğrenilmek istenilen herhangi bir bilgi hakkında kişilere olan bağımlılık azalmakta ve kişisel gelişimin çerçevesini genişleterek mevcut öğretim/öğrenim yöntemlerinin tanımlarını farklı perspektiflere taşımaktadır.

Görsel ve işitsel medya araçları birçok alanda olduğu gibi müzik ve paralelinde çalgı öğreniminde de etkin bir şekilde kullanılmaktadır. Bu durum, bireylerin birebir eğitim almadan dahi orta ve ileri seviye icra yetilerine ulaşabilmelerine kısmen imkân tanımaktadır. Bu bağlamda; evrensel ölçekte hemen her alanda etkin bir şekilde kullanılan görsel ve işitsel medya araçlarının, müzik ve paralelinde çalgı öğrenimi açısından yeri/öneminin araştırılmasının önemli olduğu düşüncesi zihinlerde belirlemektedir.

Müzik öğretimi kavramını, müziğin iç dinamiklerini belirli plan ve program çerçevesinde bireylere aktararak müzikal kazanımlar oluşturma süreci şeklinde tanımlamak mümkündür. Uçan, müzik öğretimi kavramını; "Müzik öğretimi daha çok geleneksel yöntemlere göre biçimleniyorsa geleneksel müzik öğretimi, modern anlayış ve yaklaşımlara göre biçimleniyorsa modern müzik öğretimi adını alır" şeklinde iki farklı kategoride değerlendirmiştir (1994: 24-25). Müzik öğretiminin ne şekilde gerçekleşmesi konusunda görüş belirten Çevik ise şu tespitlerde bulunmuştur; "Bireyin özgüvenli, yaratıcı olarak geliştirilmesi gerekmektedir. Bunun için müzikten bilgiye gidilmeli, yaparak yaşayarak öğrenilmeli, öğrencinin aktif katılımını sağlayacak müzik öğretim yöntemleri kullanılmalıdır" (2007: 96).

Müzik öğrenimi ise kişisel çabalar doğrultusunda müziksel tutum ve davranışlar kazanma süreci olarak adlandırılabilir. Müzik öğretiminin belirli bir plan ve program dâhilinde gerçekleşmesine karşın müzik öğrenimi süreci; bireysel çabalarla gerçekleşmekte ve deneme-yanılma, tekrar-taklit yoluyla meydana gelmektedir. Müzik öğreniminin, bireylerin sadece sanatsal gelişimine değil, aynı zamanda sosyal, kültürel, duygusal vb. birçok yönlerden gelişimlerine de katkı sağladığı söylenilebilir.

Müzik eğitiminin en önemli alt başlıklarından biri olarak nitelendirilebileceğimiz çalgı öğretimi/öğrenimi ise kendine has teknik ve pratikleri bünyesinde barındırması hasebiyle, kullanılan yöntemleri bakımından genel müzik öğretimi/öğrenimine nazaran daha detaylı bir şekilde ele alınarak değerlendirilmiştir.

Yüzyıllar boyunca çeşitli yöntemlerin kullanıldığı çalgı öğretiminde birçok model de geliştirilmiştir. Modeller, öğretime yönelik felsefi bir bakış açısını ve öğretimsel uygulamaların düzeyini ortaya koyar (Senemoğlu 1997; 432). Bu model ve yöntemlerin büyük bir kısmının oldukça etkili ve başarılı sonuçlara sahip olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte bilim ve teknolojinin günümüzde sahip olduğu imkânların konu ile ilgili geçmişte çözülmesi zor olarak görülen bazı sorunların giderilmesinde oldukça faydalı ve yardımcı olabileceği de göz önünde bulundurulması gereken bir durumdur. Özellikle görsel ve işitsel medya teknolojisinin gelişimi, çalgı öğretimi/öğreniminde yeni bakış açılarının ortaya konulmasını zorunlu bir hale getirmeye başlamıştır. Günümüz medya teknolojisi, çalgı öğretimi/öğrenimine yönelik ders sisteminin görsel ve işitsel medya araçları yardımı ile kaydedilmesine ve istenilen zamanda tekrar tekrar izlenilebilmesine imkân tanımaktadır. Bu durum, bireyin istediği zaman kendisi için uygun gördüğü müzik eserlerine ait görsel ve işitsel video kayıtlarını defalarca izlemesine olanak tanımaktadır. Görsel ve işitsel medya araçlarının müzik öğreniminde kullanımı, bu araçların yaygın ve kolay ulaşılabilir hale gelmesinden bu yana müzik öğrenimi yapan bireyler tarafından farkına varılmadan kullanılan bir durumdur. Bireyler beğendikleri icracılara ait performans videolarını internet ortamında bulunan paylaşım sitelerinden takip etmekte ve icra açısından kendilerine yönelik çıkarımlar yapabilmektedirler.

Bu araştırma, görsel ve işitsel medya araçlarının, bağlama öğrenimindeki yeri/öneminin belirlenmesine odaklanmaktadır. Bu sebeple öncelikli olarak konuya yönelik yazılı ve dijital kaynak taraması yapılmıştır. Ardından alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda konuya açıklık getireceği düşünülen anket soruları oluşturulmuş ve oluşturulan anket soruları örneklem grubuna uygulanmıştır. Daha sonra, anket sonuçlarından elde edilen bulgular yorumlanarak sonuç ve önerilere varılmıştır. Araştırma sonucunda, görsel ve işitsel medya araçları ile desteklenen çalgı öğreniminin, bağlama sazında etkin bir şekilde kullanıldığı ve özellikle bireysel çalışmalarda birçok açıdan olumlu sonuçlar doğurduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmanın özgün olan yanının; müzik öğreniminde evrensel ölçekte kullanıldığı bilinen görsel/işitsel medya araçlarının, bağlama örnekleminde değerlendirilmesinin olduğunu söylemek mümkündür.

2. Müzik Öğrenimi Yöntemleri ve Çalgı Öğrenimi

Müzik öğrenimi yöntemlerinden bazıları sıralanacak olursa, Kodaly öğrenme yöntemi, Dalcroze öğrenme yöntemi, Suzuki öğrenme yöntemi ve Orff öğrenme yöntemi aklımıza ilk gelenler olacaktır. Bu yöntemlerin ortak buluşma noktası temel müzik eğitimi olarak görülmektedir. Bunlardan sadece "suzuki" öğretim yaklaşımının bireysel çalgı öğretimine yöneldiği görülmektedir. Diğer yaklaşımlar ise, dans, oyun ve drama ile müzik öğretimi üzerinde durmaktadır. Bu anlamda Kodaly, Dalcroze ve Orff müzik öğretim yöntemlerinin ileri yaşlardaki bireylerden çok, küçük yaşlardaki bireylere yönelik olduğu düşüncesi oluşmaktadır. Bu anlamda çalgı öğreniminde ileri yaşlardaki bireylerin kullanabileceği öğrenim yöntemleri kendi çabaları ile geliştirdikleri bireysel çabalarla oluşmaktadır. Daha açık bir ifadeyle özellikle geleneksel müzik öğreniminde karşılıklı bir icra aktarımına dayanan usta-çırak ilişkisi veya meşk yöntemi, genç ve yetişkinlerdeki ileri seviye müzik öğrenimine büyük bir oranda katkı sağlayabilmektedir. Fakat ders yapabilme imkânlarının kısıtlı olması, günümüz yoğun çalışma hayatının ortaya çıkardığı diğer problemler, öğretici ile karşılıklı bir aktarım şeklinde sürdürülen müzik öğrenimi için yeterince zaman bulamama sorununu da beraberinde getirebilmektedir. İşte tam bu noktada görsel ve işitsel medya araçlarının bu amaçla kullanımı gündeme gelmektedir. Görsel ve işitsel medya araçlarının görüntü ve ses kayıt edebilme özellikleri ve kaydedilen ses/görüntü verilerinin defalarca izlenebilmesi gibi olanaklar, özellikle bireysel olarak gerçekleştirilen çalgı öğreniminde oldukça önemli kolaylıklar sağlamaktadır.

3. Bağlama Öğreniminde Görsel Ve İşitsel Medya Kullanımı

Türk halk çalgıları içerisinde önemli bir yere sahip olan bağlamanın öğretimine yönelik birçok metot çalışması yapılmıştır ancak bağlamadaki icra zenginliği ve çeşitliliğinden dolayı sadece yazılı kaynaklara bağlı kalınarak yapılan bağlama öğrenimi denemelerinin tam anlamıyla olumlu sonuçlar veremeyeceği düşünülmektedir. Özellikle orta ve ileri seviye icra aşamalarında önemli bir yere sahip olan bağlamadaki karakteristik icra özellikleri (tril, tel çekme, çırpma vb.) ve yöresel tavırların karmaşık yapılarının duysal/görsel olarak algılanmadan kişisel çabalarla -yalnızca yazılı kaynaklarla- çözümleme çabalarının birçok açıdan problemli olduğu bilinen bir durumdur. Daha açık bir ifadeyle, herhangi bir halk ezgisinin bağlamadaki icrası ile özdeşleşmiş olan çeşitli karakteristik icra özelliklerinin nota üzerinde genellikle belirtilmemesi, adı geçen karakteristiklerin belirtilmesi durumunda bile yine de doğru bir icra için duysal/görsel olarak algılanması gerekmektedir. Örneğin Konya tavrı olarak bilinen yöresel bağlama tavrının icrası en ince detayına kadar anlatılsa dahi, konuya yönelik daha önceden bir fikri olmayan kişinin bu tavrı doğru bir şekilde seslendirebilmesi için bağlama üzerindeki uygulamasını görmesi/duyması gerekmektedir. Bu bağlamda özellikle kişisel olarak gerçekleştirilen bağlama öğrenimlerinde görsel/işitsel medya araçlarının önemi artmakta ve yazılı bir kaynaktan çözümünü birçok açıdan problemli olan eserlerin çözümünü büyük bir oranda kolaylaştırabilmektedir.

4. Araştırmanın Metodu

4.1. Amaç ve Önem

Bu araştırma, çalgı öğreniminde görsel ve işitsel medya araçlarının kullanımına yönelik düşünceleri olumlu ve olumsuz yönleri ile ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmanın bu yönü ile bağlama öğrenimi örnekleminde, görsel ve işitsel medya araçlarının katkısının belirlenmesi bakımından önem taşıdığı düşünülmektedir.

4.2. Yöntem

Araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemlerinden karma olarak faydalanılmıştır. Bu sebeple öncelikli olarak konuya yönelik yazılı ve dijital kaynak taraması yapılmıştır. Daha sonra, alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda elde edilen kazanımlar ışığında konu ile ilgili bir değerlendirme anketi oluşturulmuş ve oluşturulan anket araştırma örnekleme grubuna uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular basit frekans ve yüzdelik (%) değerlerle ifade edilen tablolara dönüştürülerek ayrıntılı bir şekilde yorumlanmış ve okuyucular tarafından kolay anlaşılır hale getirilmeye çalışılmıştır.

4.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni İnönü Üniversitesi Devlet Konservatuvarı ile Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi'nde lisans eğitimi gören Müzik Bölümü öğrencileri, örnekleme ise bu öğrencilerden seçmeli çalgı/meslek çalgısı bağlama olan 40 öğrenciden oluşturmaktadır.

4.4. Problem cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi; "Bağlama öğreniminde görsel ve işitsel medya araçları desteğinin olumlu ya da olumsuz katkıları nelerdir?" olarak belirlenmiştir.

4.5. Sayıtlar

Bağlama öğreniminde görsel ve işitsel medya araçlarının kullanımının olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünüldükçe yola çıkılan bu araştırmada;

Kullanılan yöntemlerin araştırma için uygun olduğu, ulaşılan yazılı kaynakların güvenilir olduğu, alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda oluşturulan değerlendirme anketinin tarafsız olduğu ve anket sonucu elde edilen bulguların yorumlamalarının gerçeği yansıttığı sayıtlarından hareket edilmiştir.

4.6. Sınırlılıklar

Araştırma, Malatya İnönü Üniversitesi Devlet Konservatuvarı ile Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Müzik Bölümü lisans öğrencileri ile sınırlı tutulmuştur.

5. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırma sürecinde elde edilen bulgular ve bunlar doğrultusunda yapılan yorumlar yer almaktadır.

5.1. Demografik Bulgular

Bu bölümde, araştırmaya katılan örneklemelerin demografik bulguları yer almaktadır.

Tablo-1: Örneklem grubunun cinsiyetlerine göre dağılımı

	Frekans	Oran (%)
Kadın	17	42,5
Erkek	23	57,5

Tablo-1 incelendiğinde araştırmaya katılan örneklem grubunun % 42,5 oranında kadın ve %57,5 oranında erkekten oluştuğu görülmektedir. Tamamen eşit olmamakla birlikte kadın erkek sayısında dengeli bir oran göze çarpmaktadır.

Tablo-2: Örneklem grubunun yaşlarına göre dağılımı

	Frekans	Oran (%)
17 yaş ve altı	8	20,0
17 yaş – 19 yaş arası	9	22,5
19 yaş - 21 yaş arası	11	27,5
21 yaş – 23 yaş arası	9	22,5
23 yaş ve üzeri	3	7,5

Araştırma örneklem grubunun yaş dağılımına yönelik verilerin yer aldığı tablo-2 incelendiğinde, birbirlerine eşit ve dengeli bir yaş grubu dağılımı görülmektedir.

5.2. Medya Araçları İle Desteklenen Çalgı Öğrenimine Yönelik Bulgular

Bu bölümde görsel ve işitsel medya araçları ile desteklenen çalgı eğitimine yönelik sorular yer almaktadır. “Görsel ve İşitsel Medya araçları ile desteklenen bağlama eğitiminin...” ibaresi, tekrar edilmemesi düşünülerek, tablo 3’den sonraki tablo isimlerinde tekrarlanmamıştır.

Tablo-3: Görsel ve işitsel medya araçları yardımıyla desteklenen bağlama öğreniminin, genel başarınızı arttırdığını düşünüyor musunuz?

	Frekans	Oran (%)
Evet	31	77,5
Hayır	5	12,5
Kararsızım	4	10,0

Görsel ve işitsel medya araçları yardımıyla desteklenen bağlama öğreniminin, genel başarınızı arttırdığını düşünüyor musunuz? Sorusuna yanıt aranan tablo-3 incelendiğinde, örneklemilerin % 77,5 gibi büyük bir oranda olumlu yönde görüş belirttikleri görülmektedir. Olumsuz görüş belirten örneklem sayısının % 12,5 oranında kaldığı tabloda, kararsız olduğunu belirten örneklem oranı ise % 10 oranında kalmıştır. Tablo verileri ışığında, çalgı öğreniminde görsel ve işitsel medya desteğinin örneklem tarafından olumlu karşılandığını söylemek mümkündür. Örneklemilerin seslendirdikleri eserleri istedikleri zaman ve istedikleri kadar dinleyebilme imkânlarının olmasının bu durumda oldukça etkili olduğu düşünülmektedir.

Tablo-4: Çalışma isteğinin artışına olumlu katkı sağladığını düşünüyor musunuz?

	Frekans	Oran (%)
Evet	28	70,0
Hayır	7	17,5
Kararsızım	5	12,5

Görsel ve işitsel medya araçları yardımıyla desteklenen bağlama öğreniminin çalışma isteğine etkisinin sorgulandığı tablo-4 incelendiğinde, örneklerin % 70 oranında olumlu yönde görüş belirttikleri göze çarpmaktadır. Olumsuz yönde görüş belirten örneklerin % 17,5 oranında kaldığı tabloda, kararsız olan örnek oranı da % 12,5 oranındadır. Bu veriler doğrultusunda görsel ve işitsel medya araçları yardımıyla desteklenen bağlama öğreniminin çalışma isteğine etkisinin olumlu yönde olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo-5: İcra performansının taklit/tekrar yolu ile artırılmasına katkı sağladığını düşünüyor musunuz?

	Frekans	Oran (%)
Evet	32	80,0
Hayır	2	5,0
Kararsızım	6	15,0

Araştırma konusunun icra performansına yönelik etkilerinin sorgulandığı tablo-5 incelendiğinde örneklerin % 80 gibi büyük bir oranda olumlu yöndeki görüşte birleştikleri görülmektedir. Bu konuda olumsuz görüş belirten örnek oranı % 5 seviyesinde kalmıştır. Geleneksel Türk Halk Müziğinin en önemli sazlarından biri olan bağlamanın öğreniminde günümüzde dahi varlığını sürdüren meşk yöntemi ve usta-çırak ilişkisinin yadsınamaz bir yerinin olduğu bilinmektedir. Meşk yöntemi ve usta-çırak ilişkisiyle sürdürülen müzik öğrenimini Altuğ; "Meşk yöntemi, öğreticiyi izleyen öğrencinin hocasından duyduğunu ve gördüğünü çalgısı veya sesi ile tekrar etmeye çalışması yöntemiyle yapılan bir öğrenme şekli idi. Bununla birlikte usta-çırak ilişkisi içerisinde yine öğrencinin ustasını izleyerek öğrenmesi biçiminde yaygındı" şeklinde özetlemiştir (1997:19). Meşk yöntemi ve usta-çırak ilişkisinde çalgı öğrenimi açısından en önemli özelliğin, öğrenimin görsel ve işitsel olarak aynı anda taklit/tekrar edilerek gerçekleşmesinin olduğunu söylemek mümkündür.

Günümüzde gelişen teknolojik olanaklar sayesinde herhangi bir usta icracının icra performansına istenildiği zaman kolayca ulaşılabilmesi çağdaş bir meşk yöntemi veya sanal bir usta-çırak ilişkisinin doğmasına sebep olmuştur diyebiliriz. Bu durumdan dolayı bağlama ile çalışılan herhangi bir eserin usta icracı/icracılar tarafından icra edilmiş şekilleri medya araçları desteğiyle kolayca görsel/işitsel olarak incelenebilmekte ve taklit/tekrar yolu ile kişiyi kısa zamanda oranda başarıya ulaştırabilmektedir.

Tablo-6: Parmak baskılarının doğru uygulanmasına olumlu katkı sağladığını düşünüyor musunuz?

	Frekans	Oran (%)
Evet	29	72,5
Hayır	3	7,5
Kararsızım	8	20,0

Görsel ve işitsel medya araçları yardımıyla desteklenen bağlama öğreniminin parmak baskılarına etkilerinin sorgulandığı tablo-6 incelendiğinde araştırmaya katılan örneklerin % 72,5 oranında olumlu görüş

belirttikleri görülmektedir. Bağlama öğrenimindeki en önemli hususlardan birinin parmak pozisyonlarının tuşe (sap, kol) üzerinde doğru bir şekilde konumlandırılmasının olduğu söylenilebilir. Özellikle yürük eserlerin icrasında parmak baskılarını bilinçsiz bir şekilde kullanmak eserin uygun metronomda icra edilmesini imkânsız hale getirebilmektedir. Bağlama eğitimi/öğretimine yönelik hazırlanmış birçok metotta yer alan türküler/halk ezgileri üzerinde parmak pozisyonları hakkındaki yönlendirmeler yetersiz kalabilmektedir. Bu durumdan dolayı özellikle yürük eserlerin icrasına yönelik yapılan kişisel çalışmalar, yanlış parmak baskılarından dolayı çoğu zaman kısır bir döngü yaşanmasına neden olabilmektedir. Ancak görsel/işitsel medya araçları desteğiyle herhangi bir usta icracının parmak pozisyonları görsel olarak kolayca çözümlenebilmekte ve kişiye doğru bir icra açısından büyük kolaylıklar sağlayabilmektedir. Araştırmaya katılan örneklemelerin bu soruya sadece % 7,5 oranında olumsuz görüş belirttikleri görülmektedir.

Tablo-7:Yöresel icra (yöresel bağlama tavırları) tekniklerinin öğrenimini kolaylaştırdığını düşünüyor musunuz?

	Frekans	Oran (%)
Evet	35	87,5
Hayır	2	5,0
Kararsızım	3	7,5

Görsel ve işitsel medya araçları yardımıyla desteklenen bağlama öğreniminin yöresel çalım tekniklerine etkilerinin sorgulandığı tablo-7 incelendiğinde % 87,5 gibi çok yüksek bir oranda olumlu görüş belirtildiği görülmektedir. Bağlamanın en önemli icra özelliklerinden birinin yöreden-yöreğe çeşitli farklılıklar gösteren çalım tekniklerinin olduğunu söylemek mümkündür. Yöreden-yöreğe farklılıklar gösteren bu icra şekilleri genel olarak "yöresel bağlama tavırları" olarak bilinmekte ve öğreniminde ayrı bir dikkat ve çaba gerektirmektedir. Yöresel bağlama tavırlarının öğretimine yönelik hazırlanmış birçok yazılı kaynak bulunmaktadır ancak bu tavırların kompleks yapılarından dolayı yalnızca yazılı bir kaynak doğrultusunda doğru bir uygulama yapmak neredeyse mümkün değildir. Daha açık bir ifadeyle örneğin Konya tavrı olarak bilinen yöresel bağlama tavrının icrası en ince detayına kadar anlatılsa dahi, konuya yönelik daha önceden bir fikri olmayan kişinin bu tavrı doğru bir şekilde seslendirebilmesi için bağlama üzerindeki uygulamasını görmesi/duyması gerekmektedir. Bu durumdan dolayı medya araçlarının desteğiyle, yöresel bağlama tavrı içeren herhangi bir halk ezgisinin icrasını usta icracılardan görsel/işitsel olarak çalışmanın büyük kolaylıklar sağlayabildiği düşünülmektedir. Tabloda sadece % 5 oranında olumsuz ve % 7,5 oranında kararsızlık görüşü belirtilmektedir.

Tablo-8:Çeşitli icra tekniklerinin (süsleme, tel çekme, kaydırma, vb.) daha kolay kavranmasına katkı sağladığını düşünüyor musunuz?

	Frekans	Oran (%)
Evet	30	75,0
Hayır	3	7,5
Kararsızım	7	17,5

Araştırma konusunun icra teknikleri yönü ile değerlendirildiği tablo-8 incelendiğinde araştırmaya katılan örneklemelerin % 75,0 oranında olumlu yönde görüş belirttikleri görülmektedir. Her çalgıda olduğu gibi bağlama da kendine has çeşitli icra teknikleri geliştirmiş ve bu özellikler ile kendi icra şahsiyetini belirlemiştir. Bağlama icrasındaki başlangıç seviyelerinde bu icra teknikleri fazla kullanılmamakla birlikte orta ve ileri seviye icralarda çok önemli bir konu olarak ortaya çıkabilmektedir. Daha açık bir ifadeyle başlangıç seviyeleri

icralarında çoğunlukla her tezene vuruşuna bir nota denk getirilmekte, çeşitli nüanslar (süsleme, tel çekme, kaydırma vb.) önemsenmemekte ve eserler yalın bir şekilde seslendirilmektedirler. Ancak orta ve ileri seviye icralarda çeşitli nüansların kullanımının gerekliliği doğmakta ve bu nüanslar kullanılmayarak gerçekleştirilen icralar basit kalabilmektedirler. Bağlama eğitimi/öğretimine yönelik hazırlanmış birçok metotta, ayrıca çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından kayıt altına alınmış türküler/halk ezgileri üzerinde adı geçen icra teknikleri hakkındaki yönlendirmeler büyük bir çoğunlukla yetersiz kalabilmekte ve uygun icra tekniklerinin kullanımının gerçekleştirilebilmesi açısından çeşitli zorlukların yaşanabilmesine neden olabilmektedir. Bu durumdan dolayı medya araçlarının desteğiyle, bağlamadaki çeşitli icra tekniklerinin usta icracılardan görsel/işitsel olarak çalışmanın büyük kolaylıklar sağlayabildiği düşünülmektedir. Tablo 8’de olumsuz görüş belirten örneklem oranı % 7,5 olurken kararsız olduğunu belirtenlerin oranı da % 17,5 olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo-9: Çalışma zamanının daha verimli kullanılmasına olumlu yönde katkı sağladığını düşünüyor musunuz?

	Frekans	Oran (%)
Evet	33	82,5
Hayır	4	10,0
Kararsızım	3	7,5

Görsel ve işitsel medya araçları yardımıyla desteklenen bağlama öğreniminin çalışma zamanına etkilerinin sorgulandığı tablo-9 incelendiğinde araştırmaya katılan örneklemelerin % 82,5 oranında olumlu görüş belirttikleri görülmektedir. Bu durumun temelinde ise seslendirilmeye çalışılan esere ait görsel ve işitsel kayıtların izlenmesi yolu ile öğrencilerin çalışma süresini daha verimli kullandıkları düşüncesinin yer aldığı düşünülmektedir. Bu soruya olumsuz yanıt veren örneklemeler % 10,0 oranı ile oldukça düşük bir seviyededir. Kararsız olanlar ise % 7,5 olarak belirlenmiştir.

Tablo-10: Çalışma anında karşılaşılan problemlerin (nota deşifresi, eserin uygun metronomda icrası vb.) çözümünü kolaylaştırdığını düşünüyor musunuz?

	Frekans	Oran (%)
Evet	28	70,0
Hayır	7	17,5
Kararsızım	5	12,5

Araştırma konusunun müzik teorisi yönü ile değerlendirildiği tablo-10 incelenecek olursa; olumlu görüş bildiren örneklemelerin % 70 oranı ile karşımıza çıktığı görülecektir. Bağlama öğreniminde karşılaşılan en önemli zorluklardan birinin notalara sadık kalınarak gerçekleştirilmeye çalışılan icralarda ortaya çıkan problemlerin olduğunu söylemek mümkündür. Bunun en önemli nedeninin çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından kayıt altına alınmış türküler/halk ezgileri notalarının birçok açıdan sorunlu olmalarından kaynaklandığını söylemek mümkündür. Adı geçen notalardaki problemler genel olarak donanım, metronom ve çeşitli nüansların belirtilmemesi, müzik cümlelerindeki nota/icra farklılıkları vb. şekillerde ortaya çıkabilmekte dolayısıyla yalnızca bu notalara sadık kalınarak gerçekleştirilen icralarda çeşitli aksaklıkların yaşanabilmesine sebep olabilmektedir. Herhangi bir türkü/halk ezgisini daha önceden hiç duymamış bir kişinin adı geçen problemlerli notalar üzerinde yapacağı kişisel çalışmaların zaman kaybı olabileceği açıktır. Bu durumdan dolayı medya araçlarının desteğiyle daha önceden bilinmeyen bir eserin doğru icrasının duyularak çalışılmasının büyük kolaylıklar sağlayabileceği düşünülmektedir.

Tablo-11: Medya araçları ile desteklenen çalgı öğrenimine yönelik aşağıdaki düşüncelerden en çok hangisi sizi ifade ediyor?

	Frekans	Oran (%)
Ders hocasının olmadığı bireysel çalışma saatlerimde “medya araçları ile desteklenmiş” çalışma yöntemlerini tercih ederim.	31	77,5
Ders hocasının olmadığı bireysel çalışma saatlerimde yalnızca yazılı kaynakları kullanmayı tercih ederim.	9	22,5

Araştırmaya katılan örneklemelerin bireysel çalışma sistemlerine yönelik düşüncelerini ortaya koymayı amaçlayan tablo-11 incelenecek olursa; % 77,5 gibi büyük bir oranda örneklem “medya araçları ile desteklenmiş” çalışma yöntemlerini tercih ettiği görülecektir. Bu durum, bu yöntemin klasik yöntemlere göre daha kullanılabilir ve tercih edilebilir olduğunu söyleyebilmemize imkân tanımaktadır. Bu konuda “klasik çalışma yöntemlerini” tercih edeceğini belirten birey oranı ise % 22,5 olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo-12: Medya araçları ile desteklenen bağlama öğrenimine yönelik aşağıdaki düşüncelerden en çok hangisi sizi ifade ediyor?

	Frekans	Oran (%)
“Medya araçları ile desteklenmiş” bağlama öğrenimini zaman kaybı olarak görüyorum.	6	15,0
“Medya araçları ile desteklenmiş” bağlama öğrenimini çalışma süresinin etkili kullanımı olarak görüyorum.	34	85,0

Araştırma konusunun etkin süre ve zaman kullanımı yönü ile değerlendirildiği tablo-12 incelenecek olursa, örneklemelerin % 85 oranında “Medya araçları ile desteklenmiş” çalgı eğitimini çalışma süresinin etkili kullanımı olarak görüyorum yanıtını verdikleri görülecektir. Bu durumda, medya araçları ile desteklenen çalışma yöntemlerinin daha etkin süre kullanımına olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir. Bu konuda “Medya araçları ile desteklenmiş” çalgı eğitimini zaman kaybı olarak görüyorum yanıtını veren örneklem oranının ise % 15,0 ile sınırlı kaldığı görülmektedir.

6. Sonuç

Araştırma doğrultusunda;

- Gelişen teknolojik olanaklar sayesinde, müzik öğreniminin bireysel çabalarla (birebir öğretime ihtiyaç duyulmadan) kısmen gerçekleştirilebileceği,
- Görsel ve işitsel medya araçları sayesinde, çalgı öğreniminde orta ve ileri seviye icra yetilerine bireysel olarak kısmen ulaşılabileceği,
- Türk Müziğinin en eski öğretim yöntemlerinden biri olan usta-çırak ilişkisi ve meşk yönteminin gelişen teknolojik olanaklar sayesinde farklı şekillere bürünerek varlığını sürdürdüğü,
- Görsel ve işitsel medya araçları ile desteklenen bağlama öğreniminin; genel başarıyı artırdığı, çalışma isteğinin artışına olumlu katkılar sağladığı, icra performansını olumlu yönde etkilediği, çalışma zamanının daha verimli kullanıldığı,
- Görsel ve işitsel medya araçları ile desteklenen bağlama öğreniminin; doğru parmak baskıları, yöresel bağlama tavırlarının öğrenimini, bağlamadaki karakteristik icra özelliklerinin (tril, tel çekmei çarpma, boğumlama vb.) kolayca kavranabilmesini ayrıca çalışma anında karşılaşılan çeşitli problemlerin (notasyon, metronom vb.) çözümünü kolaylaştırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kaynakça

1. ALTUĞ, Nevzat (1997) “*Müzik Eğitiminde Metot ve Yöntem*”, 1. Türk Müziği Sempozyumu, Taner Ofset, Balıkesir, 1997.
2. UÇAN, Ali (1994) “*Müzik Eğitimi (Temel Kavramlar – ilkeler - Yaklaşımlar)*”, Ankara, Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
3. ÇEVİK, Beste D. (2007) “*Müzik Öğretim Yöntemlerinden, Orff Müzik Öğretisine Genel Bir Bakış*” BAÜ FBE Dergisi Cilt:9, Sayı:1, 95-100.
4. SENEMOĞLU, Nuray. (1997). “*Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*”, Spot Matbaacılık, Ankara.